

РЕСПУБЛИКА МАЪНАВИЯТ ВА
МАЪРИФАТ КЕНГАШИ
МИЛЛИЙ ҒОЯ ВА МАФКУРА
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИ

ЎЗБЕК ШЕЪРИЯТИ
УЗБЕКСКАЯ ПОЭЗИЯ
THE UZBEK POETRY

ТОШКЕНТ
«МАЪНАВИЯТ»
2010

* * *

Хилъатин то айламиш жонон қизил, сориг, яшил,
Шуълан оҳим чиқар ҳар ён қизил, сориг, яшил.

Гулшан эттим ишқ саҳросин самуми оҳ ила,
Ким, эсар ул дашт аро ҳар ён қизил, сориг, яшил.

Шишадек кўнглимдадур гулзори ҳуснинг ёдидин,
Тобадоннинг аксидек айвон қизил, сориг, яшил.

Оразу холинг била хаттинг хаёлидан эрур
Кўзларимнинг олдида даврон қизил, сориг, яшил.

Лаългун май тутқил олтун жом бирла сабзада,
Ким, булардин яхши йўқ имкон қизил, сориг, яшил.

Фақр аро бирранглик душвордур беҳад, валеқ
Хирқада тикмақ эрур осон қизил, сориг, яшил.

Эй Навоий, олтину шингарфу зангор истама,
Бўлди назминг рангидин девон қизил, сориг, яшил.

* * *

Кеча келгумдур дебон ул сарви гулрў келмади,
Кўзларимга кеча тонг отқунча уйқу келмади.

Лаҳза-лаҳза чиқтиму чектим йўлида интизор,
Келди жон орзимгаю ул шўҳи бадхў келмади.

Оразидек ойдин эрканда гар этти эҳтиёт,
Рўзгоримдек ҳам ўлғонда қоронғу келмади.

Ул париваш ҳажридинким йиғладим девонавор,
Кимса бормуким, анга кўрганда кулгу келмади.

Кўзларингдин неча су келгай деб, ўлтурманг мени,
Ким, бори қон эрди келган, бу кеча су келмади.

Толиби содиқ топилмас, йўқса ким қўйди қадам,
Йўлғаким аввал қадам маъшуқи ўтру келмади.

Эй Навоий, бода бирла хуррам эт кўнглунг уйин,
Не учунким бода келган уйга қайғу келмади.

* * *

Кўргали ҳуснингни зору мубтало бўлдум санго,
Не балолит кун эдиким, ошно бўлдум санго.

Ҳар неча дедимки кун-кундин узай сендин кўнғил,
Ваҳки, кун-кундин батаррак мубтало бўлдум санго.

Мен қачон дедим, вафо қилғил, манга зулм айладинг,
Сен қачон дединг, фидо бўлғил манго, бўлдум санго.

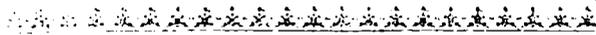
Қай пари пайкарга дерсен, телба бўлдунг бу сифат,
Эй пари пайкар, не қилсанг қил манго, бўлдум санго.

Эй кўнғил, тарки насиҳат айладим, овора бўл,
Юз бало етмаски, мен ҳам бир бало бўлдум санго.

Жоми Ҷам ичра Хизр суйи насибимдур мудом,
Соқиё, то тарки жоҳ айлаб гадо бўлдум санго.

Ғусса чанғидин навое топмадим ушшоқ аро,
То Навоийдек асиру бенаво бўлдум санго.

* * *

Ўн сакиз минг олам ошуби агар бошиндадур,
Не ажаб, чун сарвинозим ўн сакиз ёшиндадур.

Деса бўлгайким, яна ҳам ўн сакиз йил хусни бор,
Ўн сакиз ёшинда мунча фитнаким бошиндадур.

Ўн сакиз йил дема, юз саксон йил ўлса, ўлдурур,
Хусн шоҳи, ул балоларким кўзу қошиндадур.

Хайрат этмон хусни нақшидаким, ҳар хайратки бор,
Барчаси эзид таоло сунъи наққошиндадур.

Тан анга сийму ичинда тош музмар кўнглидин,
Ақлга юз хайрат ул ойнинг ичу тошиндадур.

Май кетур, эй муғки, юз хайрат аро қолиш Масиҳ,
Бульжабларким, бу эски дайр хуффошиндадур.

То Навоий тўкти ул ой фурқатидин баҳри ашк,
Ҳар қачон боқсанг қуёш акси анинг ёшиндадур.

* * *

Ҳар кишининг дарди бўлса йиғласун ёр олдида,
Қолмасун армон юракда этсун изҳор олдида.

Андалиби бенаводек нолаву афрон ила
Айланиб сайраб юрарман айна гулзор олдида.

Мансури Ҳаллождек ичиб шароби ангаҳур,
Чарх уруб йиғлаб турурман ушбу дам дор олдида.

Ҳар киши бир журъае нўш айласа бу бодадин,
Ул қиёматда қилур арзини жаббор олдида.

Телба Машраб, қилмағил сиррингни зоҳидга аён,
Айтиб-айтиб йирлағайсан ошиқи зор олдида.

* * *

Мен нола қилай шому саҳар дод, эшигингда,
Жонимни берай, шўхи паризод, эшигингда.

Ул лолаву райҳону суман, тоза қизил гул
Ҳам сарв букулди, қади шамшод, эшигингда.

Хўбони жаҳон бўлса тақи Юсуфи Канъон,
Султону амир бандайи озод эшигингда.

Зулфунг сени бу жонима юз доми балодур,
Жоним қуши сайд ўлди чу сайёд эшигингда.

Олам бориси лазаати ҳуснунгни топибдур,
Гирёну фиғон, нолаву фарёд эшигингда.

Савдойи муҳаббатга тушубман сени излаб,
Ўлтурди ғаминг, кўзлари жаллод, эшигингда.

Ашким тўқубон ҳажру ғамингда кеча-кундуз,
Вайрона ватан — манзили обод эшигингда.

Ул ҳусну жамолинг ўти Машрабга тушубдур,
Парвонасифат куйди, паризод, эшигингда.

* * *

Бу тани хокиниву руди равонни на қилай?!
Бўлмаса қошимда жонона бу жонни на қилай?!

Ёрсиз ҳам бодасиз Маккага бормоқ не керак?
Иброҳимдин қолғон ул эски дўконни на қилай?!

Урайниму бошима саккиз биҳишту дўзахин,
Бўлмаса васли менга, икки жаҳонни на қилай?!

Аршининг кунгурасин устига қўйдум оёғим,
Ломакондин жой олибман, бу маконни на қилай?!

Заррае нури қуёшдек бу жаҳон ичра тамом
Ошкоро бўлмаса, сирри ниҳонни на қилай?!

Бир худодин ўзгаси барча қалатдур, Машрабо,
Гул агар бўлса қўлумда, ул тиконни на қилай?!

* * *

Агар ошиқлиғим айтсам, қулоб жону жаҳон ўртар,
Бу ишқ сиррин баён этсам, тақи ул хонумон ўртар.

Кишига ишқ ўтидин зарраи тушса бўлур гирён,
Бўлур бесабуру бетоқат, юрак-бағри ҳамон ўртар.

Нечук тоқат қилай, дўстлар, бу дард ила бўлуб ҳайрон,
Ғамим бошқа, алам бошқа, юрагимни ниҳон ўртар.

Мени бехонумон тинмай қулоб ҳар дам фироқингда,
«Нигор!» деб отинг айтсам ки, шавқингдин забон ўртар.

Қаю тил бирла, эй жоно, сенинг васфинг баён айлай,
Тилим лолу кўзум гирён, сўнгаларни чунон ўртар.

На қаттир кун экан, дилбар, висолингдин жудо бўлмоқ,
Менинг оҳим ўтиға бул замини осмон ўртар.

Юракда дарду ғам қат-қат, ки менда қолмади тоқат,
Агар бир заррасин бул вақт десам ишқи баён ўртар.

Бу дард ила хароб ўлдум, келиб ҳолимни сўрмайсан,
Унум чиқса юракдин бу тану жон, устихон ўртар.

Бу Машраб дардини, жоно, ки ҳеч ким бошиға солма,
Агар маҳшарда оҳ урсам, бидишти жовидон ўртар.

ЎЗБЕКИСТОН

Водийларни яёв кезганда,
Бир ажиб хис бор эди манда...
Чаппар уриб гуллаган боғин,
Ўпар эдим Ватан тупроғин.
Одамлардан тинглаб ҳикоя
Ўсар эди шоирда гоё.
Дарёлардан куйлаб ўтардим,
Эртақларга қулоқ тутардим.
Ҳаммасини тинглардим, аммо
Ўхшашини топмасдим асло.
Ўхшаши йўқ бу гўзал бўстон,
Достонларда битган гулистон
Ўзбекистон дея аталур,
Уни севиб эл тилга олур.
Чиройлидир гўё ёш келин,
Икки дарё ювар кокилин;
Қорли тоғлар турар бошида,
Гул водийлар яшнар қошида.
Чор атрофга ёйганда гилам,
Асло йўқдир бундайин кўклам.
Тоғлардаги қип-қизил лола
Бўлиб гўё ёқут пиёла,
Булоқлардан узатади сув,
Эл кўзидан қочади уйқу.
Далаларда бошланади иш,
Бошланади ижод ва турмуш.
Қундан-қунга ўсади пахта,
Барг чиқади ҳар бир дарахтда.
Олмазорлар гулин тўқади,

Мева боғлаб шохин букади.
Шаҳарларда ишга чиқиб эл,
Одам билан тўлар Текстил.
Ҳаммасининг бир истаги бор,
Ҳаммаси ҳам хурсанд, бахтиёр.
Бу ўлкада ҳар нарса бордир,
Кўрмаганлар донм хумордир.
Аму билан Сирдан сув ичган,
Зарафшонни лойлатиб кечган
Чавандозлар бордир бу элда.
Баҳор чоғи пишқирган селда
Арғумоқлар қўшиғи бордир:
Бу шундайин ажиб диёрдир.
Даласида ўсмас тиконлар,
Чўлларида чопмас илонлар;
Қуш учганда куймас қаноти,
Одам ўтса қуримас зоти.
Чанқов қолиб йўловчи ўлмас,
Ҳар бурчакда бошкесар бўлмас.
Кулбаларни келиб босмас қум,
Гўдакларни ютмас оч ўлим.
Одамга бахт ва толе ёрдир —
Бу шундайин ажиб диёрдир.
Бунда булбул китоб ўқийди,
Бунда қуртлар ипак тўқийди,
Бунда ари келтиради бол,
Бунда қушлар топади иқбол.
Бунда қорнинг тағларида қиш
Баҳор учун сўйлайди олқиш.
Бир ўлкаки, ҳуснга бойдир,
Унинг энг зўр кўзгуси ойдир;
Бир парча ўт бўлиб бунда кун
Пахтасига ишлайди ҳар кун.

Ботирлари канал қазади,
Шоирлари газал ёзади,
Куйчилари ўқийди ялла,
Жувонлари айтади алла,
Пазандаси ёпади ширмон,
Қарилари кутади меҳмон...
Водийларни яёв кезганда,
Бир ажиб ҳис бор эди маңда...

ЎРИК ГУЛЛАГАНДА

Деразамнинг олдида бир туп
Ўрик оппоқ бўлиб гуллади...

Новдаларни безаб фунчалар
Тонгда айтди ҳаёт отини
Ва шаббода қурғур илк саҳар
Олиб кетди гулнинг тотини.

Ҳар баҳорда шу бўлар тақрор,
Ҳар баҳор ҳам шундай ўтади,
Қанча тиришсам ҳам у беор
Еллар мени алдаб кетади.

Майли дейман ва қилмайман раш,
Хаёлимни гулга ўрайман;
Ҳар баҳорга чиққанда яккаш,
Бахтим борми, дея сўрайман.

Юзларимни силаб, сийпалаб,
Бахтинг бор деб эсади еллар,
Этган каби гўё бир талаб,
Бахтинг бор деб қушлар чийиллар.

Ҳамма нарса мени қаршилар,
Ҳар бир куртак менга сўйлар роз,

Мен юрганда боғларга тўлар
Фақат бахтни мақтаган овоз:

«Мана сенга олам-олам гул,
Этагинга сиққанича ол,
Бунда толе ҳар нарсадан мўл,
То ўлгунча шу ўлкада қол.

Умрида ҳеч гул кўрмай йиғлаб
Ўтганларнинг ҳаққи ҳам сенда,
Ҳар баҳорни йиғлаб қаршилаб
Кетганларнинг ҳаққи ҳам сенда...»

Деразамнинг олдида бир туп
Ўрик оппоқ бўлиб гуллади...

* * *

Энг гуллаган ёшлик чоғимда
Сен очилдинг кўнгила боғимда.
Шунда кўрди кўзим баҳорни,
Шунда қалбим таниди ёрни.

Қушлар сайраб жонимга пайваст,
Мен севгининг бўйи блан маст.
Куни билан далада қолдим,
Лолазорлар ичра йўқолдим.

Қучоқ-қучоқ гуллар терганим
Ва келтириб сенга берганим
Кечагидай ҳамон эсимда,
Ҳар сония, ҳар он эсимда.

Шундан бери тилимда отинг,
Шундан бери дилимда отинг.
Энг гуллаган ёшлик чоғимда,
Сен очилдинг кўнгила боғимда.

НАСИМАГА ДЕГАНИМ

Йўқ, ҳали ҳаммаси ўтганмас,
Кўп ҳали ҳаётдан насибам.
Силлигим безарар, ҳеч гапмас,
Борини кўраман, Насимам,
Йўқ, ҳали ҳаммаси ўтганмас!

Олдимда кутадири имтиҳон —
Мен оғир жангларида бўларман.
Насима! Бу кунги иссиқ қон
О, балки тўкилур... ўларман...
Олдимда кутадири имтиҳон!

Ўйланиб, кўзингга қарасам,
Иккита денгиздай кўринур...
Насима! Ичаман рост қасам,
Оловдек ловиллаб дил ёнур,
Бахтлиман, жангларига ярасам!

ДЕНГИЗГА

Оқ денгиз, яхши қол! Яхши қол, Шимол!
Кўнглимда ишқингни олиб қайтаман.
Сочимни ўйнайди муздай шўх шамол,
Мен унга дардимни қандай айтаман?

Кечқурун қирғоқда айланиб танҳо,
Севдим, севиб қолдим тўлқинларингни.
Ойни чўмилтирган тинч тунларингни
Тушимда кўрганда не қиларман, о?

Ўйнагил сўнг марта, чайқал, эркалан!
Армоним қолмасин кетар олдимда.
Бағрингда балиқдай юрган оқ елкан
Бир умр сайр этгай менинг ёдимда...

Яхши қол, эркин сув! Яхши қол, денгиз!
Тўлқинлар, қўйнимга қиздай кирдингиз...

БАҒИШЛОВ

(«Нахшон» достонидан)

Боғларга намозгар
Салқини тушди,
Гуллар нам баргини
қайирди аста.
Офтоб ҳам сув ичар
Тоглардан пастда.
Лоладек қип-қизил
Ўт шафақ ўчди.

Кўз тутдим
Кўзларим нигорон бўлди.
О, дилбар,
Сиймбарим, юзлари қирмиз,
Киприги кўксига
Соя солган қиз,
Кўз тутдим,
Юрагим тўла қон бўлди.

Шабода боларидай
Гулзор ичра шўх
Ой фонарини
Ёқди қиз оқшом,
Яша!

Сен келдинг,
Севгилим, Нахшон,
Сув қизи — сувсарим,
Киприклари ўқ.
Сен келдинг,
Кўнглимга сув каби оқдинг.
Сен келдинг —
Руҳимда яшаш бошланди.
Севинчдан кўзларим
Беҳол ёшланди.
Сен келдинг,
Шеъримга чечаклар тақдинг.

Сен келдинг,
Ваъдага вафодор малак,
Оппоқ қўлингними
Сийпалаб ўпай?
Қора сочингними
Сийпалаб ўрай?
Ваъда этайинми,
Сенга деб фалак?

Арзирди
Фалакни этсам ҳаля,
Афсус...
Фазо менга ҳали қул эмас,
Майли... боримни
Айлай армуғон,
Гарчи у
Ажойиб, асл гул эмас,
Нахшон, эй ёшлигим,
Севгилим, ма, ол:

Ишқимнинг энг олий
Тухфаси шеърим.
Ўқи!
Лабларингдан тўйиб эмгани,
Шеъримга беркинди
Атайлаб меҳрим...

* * *

Абадиёт ва умр
Сингари оқади сув.
Оқ сочларини уйқу
Силамас бунда бир қур.

Унинг мавжлари урса,
Гунг тошлар тилга кирар.
Ўздан найи дилбар
Эркаланиб, қутурса.

Товдан шўх-шанлик сураб
Аллақайга совғаси.
Қуёшнинг олтин тоси
Кундузи унда сузар...

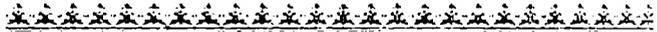
Олтин узуклар оқар
Ҳар кун ҳарир кўксида.
Жим-жим жимирлаш ила
Янги кунларга чопар.

Яшил ёқаларида
Кезамен кундуз, оқшом.
Ҳовучим қадаҳ ва жом,
Ичамен қона-қона.

НАЪМАТАК

Нафис чайқалади бир туп наъматак
Юксақда, шамолнинг беланчагида.
Қуёшга кўтариб бир сават оқ гул,

Виқор-ла ўшшайган қоя лабида
Нафис чайқалади бир туп наъматак...

Майин рақсига ҳеч қоникмас кўнгил,
Ваҳший тошларга ҳам у берар фусун.
Сўнмайди юзида ёрқин табассум,
Яноқларни тутиб олтин бўса-чун
Қуёшга тутади бир сават оқ гул!

Пойида йиғлайди кумуш қор юм-юм...
Нафис чайқалади бир туп наъматак...
Шамол инжуларни сепар чашмадак,
Бошида бир сават оқ юлдуз-чечак,
Нозик саломлари нақадар маъсум!

Товлар ҳавосининг ферузасидан
Майин товланади бутун ниҳоли.
Ваҳший қояларнинг ажиб ижоди:
Юксақда рақс этар бир туп наъматак,
Қуёшга бир сават гул тутиб хурсанд!

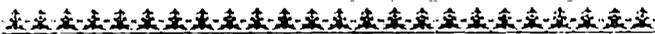
* * *

Йиғи келмайди сира,
Ғазабдан қақраган кўз.
Бу йўлларнинг яхидек
Лабимда қотибди сўз...

Қошлар, киприклар қирон —
Юраман ҳушсиз, ҳайрон.
Қорним оч, эсга келмас
Халтамдаги фишгдек нон...

Қуйган уйларда увлар
Қиш қуюни бетиним.
Танҳо кезаман. Йиғлар
Юрагимда Ватаним...

СОФИНИШ

Эўр карвон йўлида етим бўтадек,
Интизор кўзларда ҳалқа-ҳалқа ёш.
Энг кичик заррадан Юпитергача
Ўзинг мураббийсан, хабар бер, Қуёш!

Узилган бир киприк абад йўқолмас,
Шунчалар мустаҳкам хонаи хуришд,
Бугун сабза бўлди қишдаги нафас,
Ҳозир қонда кезар эртаги умид.

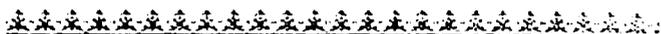
Хоки анжир тугаб, қовун фарқ пишган
Бахтли тонг отар чор уни кузатдим,
Бир малъун гулшанга қадам қўймишкан,
Жони бир жондошлар қолармиди жим!

Унда етук эди мерос мард ғурур,
Остонани ўпиб, қасамёд қилди.
Укаларин эркалаб, ўзимдай марғурур,
Яъни обод уйимни у дилшод қилди...

Иблиснинг гарази бўлган бу уруш
Албатта, етади ўзин бошига.
Ўғлим омон келади, ғолиб, музаффар,
Гард ҳам қўндирмасдан қора қошига.

Не қилса отамен, мерос ҳиссиёт...
Жондан соғинишга унинг ҳаққи бор,
Кутаман, узоқдан кўринса бир от,
Келаяпти, дейман кўринса ғубор.

Баҳор новдасида бўртган ҳар куртак
Соғинган кўнгилга берар тасалли.
Кўчатлар қоматин эслатганидек,
Нафасин уфурар тонготар ели.

Кечкурун ош сузсак бир насиба кам,
Кўмсайман бировни — алакимимни,
Доимо умидим бардам бўлса ҳам,
Баъзан васвасалар босар дилимни.

Балки бир ғалат ўқ, ё хавфу хатар
Ҳазинаи умримдан йўқотди олмос...
Йўқ, у ўлмас, қадами олам яратар,
Ҳаётин бу олам сизу бизга хос.

Тонг отар чоғида жуда соғиниб,
Бедил ўқир эдим, чиқди офтоб.
Лойқа хаёлотлар чашмадай тинди,
Пок-покиза юрак бир қатра симоб.

Ўроғу гулқайчи, истак кўтариб,
Ҳовримни босишга боққа жўнадим.
Ҳашарчи кўшни қиз — унинг севгани,
Маънос босар эди орқамдан одим.

Борда сарвинозим йўқ эди гарчанд,
Кўмакчим арғувон ёринг Нафиса,
Сени соғинганда қилдим гул пайванд
Бу баҳордан ҳаёт оларди бўса.

Дур бўлиб тақилур ёринг бўйнига,
Садафдай кўзимда беҳуда бу ёш,
Икковинг икки ёш, лабинг лабига
Кўяр, васвасамдан кулади қуёш...

Сизларни келди, деб эшитган куни,
Ўзинг тўқиб кетган катта саватда
Тўлатиб шафтолу узиб чиқаман,
Ғалаба кунлари яқин албатта.

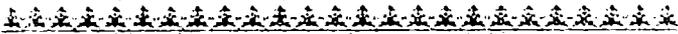
Яёв, кўксим очиқ, бошда шафтолу,
Худди мўйлабингдек майин туки бор,
Ҳар битта шафтолу мисоли кулгу,
Шафақдай ним пушти, сарин, беғубор.

Суйганинг лабида реза тер каби
Унда титраб турар сабуҳий шабнам.
Лунчалик мазани топа олмайди
Уйқуда тамшанган чақалоқлар ҳам.

Е, ўрлим, жонгинанг саломат бўлсин,
Ўз боғинг, ўз меванг, данагин сақла.
Шу мерос боғингни ўз қўлинта ол,
Менга топширилган меросий ҳақ-ла.

Боғда товус каби хиромон бўлиб,
Умид данагини бирга экингиз,
Ғолиб келажакни сайр қилайлик
Мушфиқ онагинанг билан иккимиз.

ЮРАК

Юрак, сенсан менинг созим,
Тилимни найга жўр этдинг.
Кўзимга ойни беркитдинг,
Юрак, сенсан ишқибозим.

Сенга тор келди бу кўкрак,
Севинчинг тошди қирғоқдан.
Тилим чарчар, ажаб, гоҳи
Сени таржима қилмоқдан.

Сен эй, сен — ўйноқи дилбар,
Зафардан изла ёрингни.
Тошиб ўйна, тўлиб қайна,
Тирикман, куйла борингни.

Итоат эт!
Агар сендан —
Ватан рози эмас бўлса,
Ёрил, чақмоққа айлан сен,
Ёрил! Майли, тамом ўлсам!..

ЯНА ШЕЪРИМГА

(Сонет)

Шеърим! Яна ўзинг яхшисан,
Боққа кирсанг, гуллар шарманда.
Бир мен эмас, ҳаёт шахсисан,
Жоним каби яшайсан маңда.

Юрагимнинг дарди — нақшисан,
Қилолмайман сени ҳеч қанда!
Ут бўлурми ишқи йўқ танда?
Дардимсанки, шеърим, яхшисан.

Сен орада кўприк бўлдинг-да,
Гейне билан ўртоқ тутиндим.
Лермонтовдан кўмак ўтиндим.

Бутун умрим сенинг бўйинингда.
Саҳарда қон тупурсам, майли.
Мен — Мажнунман; шеърим, сен — Лайл

БОҒИМ

О, у қандай фусункор!
Нур билан тўлган бутун.
Гуллари чаман-чаман,
Мен уларни ичаман.
Кўнглимда яшнар баҳор...
Нур билан тўлган бутун.

Баргдек узилиб кетсам,
Унутмас мени боғим.
Ишимни ҳурмат қилур,
Гуллардан ҳайкал қурур.
Минг йиллардан кейин ҳам
Унутмас мени боғим!

Шеърларим янграб қолур...
Бир умрга ўлмайман!
Ҳаётимнинг давоми —
Келажагимга ҳомий,
Ўрнимга борбон бўлур:
Бир умрга ўлмайман!

О, у қандай давомдор!
Нур билан тўлган бутун.
Гуллари чаман-чаман,
Мен уларни ичаман.
Кўнглимда яшнар баҳор...
Нур билан тўлган бутун.

БУЛУТ

I

Кўк юзида паға булут — оқ булут,
 Оқ булутдан сут ёғарми ёки қут?
 Паға булут — яхши кўклам элчиси,
 Ҳаволарда ёмғир иси, сел иси...
 Кўк юзида дам қалдироқ, дам сукут,
 Ёрмай ўтма, паға булут — оқ булут!
 Ёғиб ўтсанг — тизза бўйи ўт бўлур,
 Ўт бўлур, ҳам сут бўлур, ҳам қут бўлур.

II

Кўк юзида паға булут — оқ булут...
 Бир қарасанг — осмон тўла оққувлар,
 Бир қарасанг — баланд қорли чўққилар,
 Бир қарасанг — кўз илгамас оқ барқут.
 Кўк юзида — ёруғ, ойдин бир рўё...
 Уста рассом чизмиш ажиб манзара —
 Тепа-тепа пахта — бегубор, сара,
 Кузги хирмонларнинг акслари гўё...

ОНАГИНАМ...

Товонимга чақир тиканакдай боттувчи —
 Ғашлик.
 Бедаво сизловиқдай сизлаттувчи —
 Ғашлик.
 Жигаримни қиймалаб аҳён-аҳён,
 Чувварага чеккувчи —
 Ғашлик.

Мени ўйлаб нотавон ва нимжон,
Ғашимга теккувчи —

ғашлик.

Суякларимни сирқиратиб,
оч теваздай ғажигучи,

Кўзимга ёш тирқиратиб,

жиғилдонимда аччиқ бўзадай ачигучи

ғашлик...

Дунёга қайта келишимга кўзим етсайди,

Йигит ёшим тўлмаёт туриб,

Айрилиқ зайлида қоқ ёғочдай қуриб

Жон берган онамни кўришимга

кўзим етсайди,

Тиззасига бир нафас бош қўйишимга

кўзим етсайди,

Оналик меҳрига ўбдон тўйишимга

кўзим етсайди.

Оқ сутингни оқлай, дейишимга

кўзим етсайди,

Менда ғашлик нетарди?

Янгоқ ўтинидек

Тамаки тутунидек,

Тонг пайтида таралган бадбахтлик тунидек —

Чексиз фазоларга тарқаб кетарди!

Онагинам!

Одам бўлдимми менам?

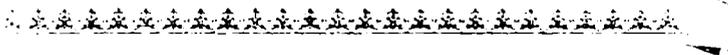
Йигит ёшимгача бир челақ сув келтириб

бермаган бўлсам,

Ё ташналигингда бир коса шарбат тўлдириб

бермаган бўлсам,

Ё нон ёнишинг учун,

БОҒБОН

Пешонада қадим ажинлар,
Кўзда аён тупроқнинг сири,
Эшитмоқни билгандан бери —
Ариқларнинг нағмасин тинглар.
Хаёлида юзлаб гулчечак,
Ҳар меванинг эсда лақаби,
Ёш дарахтлар мисли келинчак,
У меҳрибон қайната каби.
Кеча яна илк баҳор куни
Ул ўтқаади нокнинг кўчатин,
Уйлангириб ер билан уни,
Бу никоҳнинг ёзди ҳужжатин:
«Мен емасман балки мевасин,
Аммо дилда эқмоқ ҳавасин
Босолмайман... — Боболар эккан
Дарахтлардан фарзандлар еган!»
Боғбонларда шу одат экан!

ИЛК СЕВГИ

Кун келар, қарирсан, оқарар сочлар,
Кўпаяр ажинлар чакакларингда,
Осмон қовоғин чимирса агар
Хабари сирқирар сўнтакларингда.
Сени маҳаллангда «оқсоқол» ҳам дер,
Бобо ҳам бўларсан, ҳам пенсионер,
Йиллар юки босар ҳушу эсларни,
Балки унутарсан баъзи ҳисларни:

Лобар гўдакликнинг фароғатларин,
Ўтмиш жангнинг танда жароҳатларин,
Бир хил танишларни ва адресларни...
Аммо...

Олчазорда ўша кўприкдан,
Июнда, кеч пайти ўтар экан сен,
Ялтираб бир неча томчи киприкда,
Хаёл бир нуқтада қотар экан,

сен:

Эсларсан ёз фасли, ёр васли чоғин,
Тургандай бу ерда у билан тагин...
Ҳасану Ҳусандир ошиқ ва кўшиқ,
Ёшликка муҳаббат ғоят ярашиқ.
Эсларсан у кунни ва у кунларни,
Ҳатто эшитгудай ширин унларни.
Гоҳро кечар экан эски кўчадан,
Таниш дарвозага боқарсан ташна,
Кутарсан шу онда зангор дарчадан —
Оҳ, кўринармикин бир чехра:

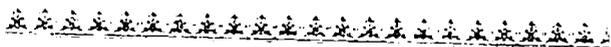
Ошна!..

Ҳа, ўтган ёқимли дақиқаларин
Тирилтмоқ истайди эсда одамзод,
Севимли романнинг варақаларин
Қайта ўқиганда бўлганидай шод...
Ўйларсан, илк севган қизинг шу лаҳза —
Сўнгги бор сен кўрган суратда келар,
Аммо, билмайсанки шаҳарда, баъзан,
Ёнидан ўтасан

ундан беҳабар!

ЙИЛЛАРНИНГ САЛОМИН ЙИЛЛАРГА ЭЛТИБ...

Йиллар ўтиб кетар биздан сўрамай —
Якшанба, душанба, сешанба каби.
Кундузлар тунларнинг сочин тарамай
Ўполмас тонгларнинг пуштиранг лабин.
Ҳа, йиллар ўтади, замон кетади,
Сен ва мен қоламиз, азиз биродар.
Юрт қолар, эл-улус қолар абадий,
Ва биз қувонч ташиб почтальон қадар
Йилларнинг саломин йилларга элтиб,
Борамиз йўллардан йўлларга ўтиб.
Инсон бир шаҳардан бўлак шаҳарга
Кўчиб борганида нелар ўйларкан?
У ерда қолдирган кўприкни, боғни,
Қузатгани чиққан эски ўртоқни.
Бир йилдан иккинчи йилга кўчганда
Неларни ўйлаймиз, биродар, бугун?
Муаззам ютуқлар эсга тушганда
Юраклар яшамоқ ҳақидан мамнун.
Бу йил осмонга етди бошимиз,
Фазода учаркан ватандошимиз.
Улуғ қурилтойда қатнашган вакил
Мандати устига ёзилган шу йил.
Кенгайиб оламда эрк харитаси,
Узилди кўп ерда кишанлар манхус.
Гарчи фожианинг сўнги пардаси
Мардларнинг қонига бўялган, афсус!
Йилни нима билан ўлчамоқ мумкин?
Уч юз олтмиш беш кун дейиш биланми?
Йиллар бир-бирига тенг келармикан?

Замон кун соними ёки планми?
Ҳа, ўртоқ, шу бир йил кўтарган юкка
Араир ҳавас қилса етим асрлар,
Шундай бино солди у яхшиликка,
Олдида бош агар мрамор қасрлар...
«Раҳмат!» шу ишчига, дўст йилимига...
Мукофот одамга хосдур одатда.
Вақтга инъом бериш ҳозир расм эмас.
Лекин, ихтиёрим бўлса, албатта, —
Шу йилнинг хизматин санаб рўйирост,
Пенсияга чиққан устага ўхшаб,
Уни мен гулларга, олқишга қуришаб:
«Эътиборга олиб зўр меҳнатини...»
Кўксига илардим меҳнат ордени.
...Инсон бир шаҳардан бўлак шаҳарга
Кўчиб борганида нелар тиларкан?
Хиёбон йўлларни, шинам уйларни,
Ишнинг баракасин, янги куйларни.
Бир йилдан иккинчи йилга кўчганда
Неларни тилаймиз, биродар, бутун?
Истаймиз у ерда биз кўришганда
Дунёни тинчликда кўрайлик бутун.
Йўллар ва ақллар келтирсин қувонч.
Тоғдай маҳкам турсин шу Ватан — Таянч,
Ва рақамлар тилга кириб куйласин,
Тиллар-чи: рақамдай ростгўй сўйласин.
Янги йил оширсин фикр ўтини,
Ишчининг, куйчининг қалб эҳтиросин.
Бор экан ҳукамо панди — удуми:
«Фарзандлар орттирар ота меросин...»

МУШОИРА

Гўзал тупроқ узра қуйилди оқшом,
Кундуз олар дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Бунда узоқдаги дўст бўлар яқин,
Санъат, маҳоратнинг байрами бунда.
Қофия, сўз, мисра баҳслари қизгин,
Юраклар даврага киради бунда.

Қай дил чамани бой, жозиб нафаси,
Кимнинг фикри ўткир, теран, бокира?
Бу гурунг — шоирлар мусобақаси —
Шарқ шеърини чамани, бу мушоира!

Ҳинд тупроғи узра қуйилгач оқшом,
Кундуз олгач дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Юраклар жўр экан, овоз ҳамоҳанг,
Зарра эҳтиёж йўқ муҳташам залга.
Бу шеър бонига гўзал, ранг-баранг
Қўшиқ солиб келган ҳар шоир дилга.

Нил қудратин жўшиб қуйлар бир шоир.
Ўзгаси Ганг мисол қилар замзама.
Фақат манго нусха ажойиб чодир
Бу гўзал даврага ажиб бошпана.

Бенгал кўрфазидай кўк эди оқшом,
Атрофда табиат оларди нафас,
Ранг-баранг чироқлар шуъласи бесон —
Осмон кўзларида этар эди акс.

Салқин соҳиллардан эсган шаббода
Гоҳ олиб келарди гуллар бўйини.
Гоҳ ҳинду қиз куйин, гоҳ яқин боғда —
Сайраган анвои қушлар куйини.

Лекин ҳоким эди даврада илҳом
Ва жасур қалам.
Жўшқин мушоира этарди давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Ўзбек супасидай сахнада гилам
Чироқда ёнарди гўё камалак,
Меҳру муҳаббатин кўрарди баҳам
Ҳақиқат ва нурга интилан юрак.

Сахнага чиқарди сипо ва вазмин
Чинор ҳам, ниҳол ҳам шетр чаманидан.
Кекса-ёш отаю фарзанддай яқин
Ёнма-ён дўстликнинг бу байрамида!

Шарқнинг ҳам бузилмас одатлари бор,
Ҳиндлар удумига қиламиз амал.
Чордона қурамиз меҳмон ва мезбон
Камалак ранг гилам узра бемалол.

Пойгакда ечилган хил-хил пойабзал,
Менинг назаримда ўзи бир дунё.
Ҳар бири ўзида меҳнат ва гўзал
Эли тупроғини келтирган гўё.

Ажиб Ҳиндистоннинг моҳир, миришкор
Косибин санъатин қилиб намойиш —
Ҳиндлар сандаллари тизилган қатор.
(Сандал дарахтидан ясалган эмиш.)

Жуда соз! Албатта кийиб бирини,
Сафарга дўстлар-ла мен ҳам чиқаман,
Ҳар қўлга тутқазиб халқим меҳрини,
Буюк Ҳиндистонни яёв кезаман!

Хитойнинг бежирим, Бароднинг пухта
Оёқ кийимлари турар ёнма-ён.
Қарайман, Цейлон бор ва бошқа жуфтда
Эрон косибининг санъати аён.

Мўғулча этиклар Панжоб кафшига
Эртақ сўзлагандай эгилиб турар...
Кўзлар қувонади инсон ишига,
Шод эгар тупроғу меҳнат ва ҳунар.

Сўнгра теваракка сездирмай секин
Мен ҳам ўз туфлимга ташладим кўзим.
Ёмон эмас, Аҳмад, моҳир, камтарин
Ватандош, ишинга олқиш ўқидим.

Биламан, сенинг ҳам бунда дўстинг бор,
Балки Бомбейда у, балки Кашмирда.
Қаерда бўлмасин, худди сен мисол
Яшайди даврада янграган шеърда!

Чодир ичи гавжум, кўзлар мунтазир,
Микрофон олдида давра соҳиби:
Кумушдай сочида жилваланар нур,
Кўзида ёшликнинг сўнмас ёлқини.

Неларни кўрмади бу кўзалар? Юртда
Кўз ёши дарёдай оққанин эслар,
Ирода ва умид тобланиб ўтда,
Қари ҳақсияликни ёққанин эслар.

Энди Ҳиндистони устида офтоб,
Шунинг-чун ёш, дадил, мунаввар боқар,
Бизни шеър баҳсига қилади хитоб,
Қўшиқ юраклардан дарёдай оқар.

Гўзал таржимондир зангори оқшом,
Ҳар юрак ҳамдам.
Бизнинг мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Мана, мусиқадай, севгидай майин,
Даврага киради Панжоб булбули.
Нафис сатрлари ёниқ ўтдайин,
Жасур жаранглайди оналик дили.

Шеър ўқийди Непал, Вьетнам, Хитой,
Рус, тожик ўқийди шеърини сарбаст.
Қора алангадай соқоли сигхлар,
Қордан оқ либосли бенгаллар, ҳиндлар.

Завқидан тебраниб нақ тўлқинли сой,
Тингларди ҳаяжон оғушида маст.
Қўшиқ-чи?

Гоҳ кураш,

гоҳ қиз севгиси,

Гоҳ кўкдан нон кутиб кўр бўлган нигоҳ,
Гоҳ гўдак кулгиси, гоҳ банан иси,
Сурмали кўзларнинг нози бўлиб гоҳ;
Гоҳ бўйиқ ҳақиқат дод, ҳайқирғи,

Гоҳи юлдуз каби йироқ, ёрқин бахт.
Қулликка санчилган ғазабнинг тири,
Гоҳ эрк тантанаси берган адолат —
Осиё, Африка картаси бўлиб,
Ҳаёт аламига, бахтига тўлиб,
Кириб келар эди дилдан дилларга.
Еллар мисраларни диллардан юлиб —
Миллион йўллар билан бутун элларга
Кетарди гўё бир самимий сайёҳ,
Ёлқин қанотида дўстлик ва меҳр.
Гўё шарқликларнинг бахтига гувоҳ,
Ғарбни чорлар эди даврага шеър.

Эй латиф, фусункор ҳинд оқшомлари,
Не сеҳр бор эди зангор қўйнингда?
Тингловчи ва шоир ҳаяжонлари
Бир улкан қалб бўлиб тепар тўлқинда.

Янги куй, янги ўй олиб шоирлар,
Даврага келарди, келарди ҳамон.
Дилларни пайвандлар эди сатрлар
Дўстлик, қардошликнинг кўпригисимон.
Ёру биродарнинг меҳрига сероб,
Юракдай давримиз борар кенгайиб.
Жафокаш қонига солиб офтоб,
Кўзида қалбининг оқлиги ёниб —
Африка фарзанди ўқийди шеър,
Ирмоқдай қуйилар тинчлик сўзлари.
Ором оғушига кирган бўлар ер,
Ёрқинроқ чакнайди кўк юлдузлари.

Сен эрмак эмассан, сен нон, сен ором,
Орзу покиза.

Сен Ҳаёт! Ҳаётни куйла сен мудом,
Эй, мушоира!

Сен чорла, овозинг эшитсин жаҳон!
Шеърнинг уриб турган юраги бўлиб,
Ҳаётнинг энг ажиб куйига тўлиб
Давраимизга кирсин ишчи ва деҳқон,
Ҳаёт санъаткори энг оддий инсон.

Балки у шеър ёзиб, ўқимаган ҳам,
Ижоднинг лаззатли дарди бегона.
Кураши — қалбида қайнаган илҳом,
Китоби — эрка ишқ, орзу ва ғоя.

Майли, ўрин олсин бу шонли сафдан,
Шоирлар куйига бўлсин ҳамовоз.
Меҳнат-ла яратган саодат, бахтдан
Нақл этган мисралар кенг қилсин парвоз.
Ҳаёт гўзаллиги шеърятининг
Ёниқ нафасига тўлсин бу жаҳон.
Хавфдан халос бўлган башариятнинг
Қўшигин тўқисин озод, тинч инсон.
Давраимиз меҳрога тўлиқ бир олам,
Дўстлар бари жам,
Буюк мушоира этади давом,
Келингиз сиз ҳам!

ЗАРРАМА-ЗАРРА

Ўйчан ўтди ўсмирлигим менинг,
Минг хаёлга борарди кўнглим.
Гоҳ босарди мени қаттиқ ваҳима:
Олдинда ўлим бор, муқаррар ўлим...

Бобом улфатида
Қулоққа чалинса
«Инсон бу дунёда бир меҳмон»лиги,
Вужудимга ларза солар эди
Шафқатсиз чолларнинг совуққонлиги.

Мен ўлсаму олам яшайверса,
Шу боғлар ҳар баҳор гулласа менсиз,
Мангу тураверса бу маррур тоғлар,
Кумуш шаршаралар гувласа менсиз.

Менсиз тонг юлдузи ҳамон порласа,
Осмонда турналар учса тизилиб,
Қизлар қаҳқаҳаси янграса менсиз...
Йўқ, ахир бу қандай адолатсизлик!

Аммо, йиллар ўтиб, сўнди ваҳима,
Қутқу кўтарилди менинг кўнглимдан.
Бобом қатидаги ўша чоллар каби
Мен ҳам чўчимайман энди ўлимдан.

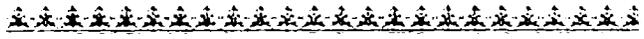
Йиллар ўтди, йиллар ўтган сайин
Одамларга ўтдим мен зарра-зарра.
Умрим зарра-зарра одамларга ўтди,
Зарра ўтган сайин ортди минг қарра.

Севган гулларимга кўз нуримни бердим,
Қилган ишларимга ўтди ҳаётим.
Айтган сўзларимга қайноқ ҳислар ўтди,
Рудим, шубҳаларим, ўйларим, отим...

Бир-бир нарсаларга ўтди борлигим,
Кўзларимдан ўтди, ўтди қўлимдан.
Дилимдан, тилимдан зарра-зарра ўтдим,
Энди мен қўрқмайман ўлимдан!

ХОТИРАЛАР

Гоҳ ҳаво офир, гоҳи аёз,
Гоҳ туман қуюқ..
Қариликнинг фожиаси шунда:
Унинг эртаси йўқ.
Бор бойлиги ўтмиш. Ўтмиш эса —
Олис хотиралар.
Юпанчи ҳам, ҳаёт илинжи ҳам
Ёлғиз хотиралар.
У яшайди хотиралар билан,
Улар омон бўлса.
Нима қилар хотиралари ҳам
Агар ёмон бўлса?..
У умрининг ҳамма фаслларин
Эслар қадам-қадам;
Даҳшат, агар бирин хотирлашга
Номус қилса одам!
Баъзан шўхлик гуноҳларин сўйлаб
Қилолмаса ҳазил,
На олдинга, на орқага бир ров
Боқолмаса дадил.

Ҳар кимнинг йўлида бўлиши мумкин
Бу даҳшатли тувоқ,
Сен ўйларсан балки, сен куларсан:
Бунга ҳали узоқ,
Хотиралар лекин ҳозир турилади,
Ҳар қадамда, ҳар кун.
Ёрқин бўлсин улар!
Бир вақт фақат
Шу қолиши мумкин...

БУ – ЎША ТАНИШ ЕР

Бу ердан ўтганман солдат чоғимда,
Ҳар онни ўлимга қўйиб бир гаров.
Эркимга қасд қилиб сўлу соғимда
Даҳшатдан қон қусиб, ўқ узарди ёв!

Зарбимдан титрарди тоғу тош, осмон,
Боғларнинг кўркидан қолмаган нишон.
Тупроққа қоришган гул, чечак, инсон.
Қон билан, жон билан олинарди шон!

У йиллар даҳшати, дўстим, беқийёс,
Номи бор, ўзи кул қишлоқлар кўрдим.
Кўмирдек қоп-қора бошоқлар кўрдим,
Ҳар бири дер эди: қасос ол, қасос!

Илондек тўлғаниб кетган сўқмоқлар,
Қон сачраб тусини йўқотган чечак;
Баҳорда бемаҳал сўлган япроқлар,
Кўприги портлаган мунгли шаршарак;

Бомбадан йўл узра қулаган харсанг, —
Ҳаммаси ҳали ҳам эсимда шундоқ.
Эсимда: қуёшни тўсган тутун, чанг,
Гўеки ҳали ҳам куйдирар димоғ!

Эсимда: мурдалар устидан ҳатлаб,
Заъфарон боғлардан ёв қувиб юрдим.
Зўр эди ирода, ишонч ва матлаб,
Офарин, барига дош бердинг, юртим!

Бу ердан ўтганман солдат кезимда:
Бу ўша таниш ер, ўша куйган боғ,

Ўша йўл, ўша қир, ўша кул қишлоқ!
Қувончдан нур кезар энди юзимда:

Ўнгим гул, сўлим гул, гулзор ҳамма ёқ,
Барқ уриб яшнаган ўзга бир олам!
Ранго-ранг гуллар дер: менга тўйиб боқ,
Ва аммо унутма у йилларни ҳам!

Қай юртда, қай боғда ўсмангиз, гуллар,
Мен сизни севаман жонимдан ортиқ,
Истардим: гулларга буркансин йўллар,
Гулларга ғарқ бўлиб яшасин эллар!

Истардим: ҳей гуллар, энди ҳеч тўзманг,
Хуснингиз тўсмасин ҳатто ғубор, чанг!
Кишилар! Кишилар! Гулларни босманг!
Босишга қўйманг!

ЁШЛИК МАДҲИЯСИ

О, ёшлик йиллари, ўчмас чирорлар,
Истиқбол уфқида мангу порлоқсан.
Сен билан баркамол бўз ерлар, боғлар,
Дарёга туташган жўшқин ирмоқсан!

Қуйларга монанддир сенинг овозинг,
Чаманлар кўркига бастинг ярашиқ.
Эй, ёшлик! Қуёшдан буюқдир кўзинг,
Хуснингга ҳаётнинг ўзидир ошиқ!

Сен агар истасанг, бахту ҳуррият
Тонг каби кўчади элдан-элларга.
Қон, қирғин йўқолиб абадул-абад,
Нур бўлиб оқади тинчлик дилларда!

Оналар қаддини ғам-алам букиб,
Сочига тушмасин десанг бевақт оқ;

Гўдаклар кўзидан маржон ёш тўкиб,
Заъфарон бўлмасин десанг ол ёноқ;

Лаблардан кетмасин кулги, табассум,
Кўзларни яшнатсин атлас жилоси;
Гулзордан ўчмасин муқаддас изим,
Синмасин ёт қўлда машшоқнинг сози;

Севгининг ҳаётбахш ёрқин тонгини
Айрилиқ зулмати босмасин десанг;
Нур билан янграган яшаш бонгини
Бомбалар портлаши тўсмасин десанг,

Эй, ёшлик, кўз-кўз қил музаффар азминг,
Истиқбол уфқига лочин бўлиб боқ.
Келажак — тинч ҳаёт сенинг измингда,
Ҳар кўзинг бу йўлда бўлсин бир маёқ.

Эй, форум, омонлик байроғин кўтар,
Беш қитъа уфқда ҳилпираб турсин!
Замину замонлар баралла кўрсин!
Башарни ҳамиша тинч меҳнат кутар!

КЕЧ КИРДИ...

Кеч кирди.

Ел турди. Уфқда қуёш —

Гўёки ногаҳон эзилган анор.

Елларнинг амрига райҳон эгиб бош,

Мудраган булутдек оғир солланар.

Кеч кирди.

Кеч кирди қора шол тутиб.

Қоронғи тушса ҳам, майли, ҳеч гапмас!

Фақат сен, қуёшим, мени тарқ этиб,

Ҳижронинг тунида қолдирмасанг бас!

ДЎСТИМГА ЖАВОБ

— Қор босган чўққидай бўлса ҳам бошинг,
Севгини куйлашдан тинмайсан ҳамон.
Гўёки ўтгиздан ўтмаган ёшинг,
Гўёки қалбингда қайнар олов қон!

— Рост айтсам, эй дўстим, гул ва муҳаббат
Қўлимга тутқизган баҳорда қалам.
Шу қалам қўлимдан тушмайди албат,
Чаманга бурканиб яшаркан ўлкам.

Мабодо беш юз йил умр кўрсам ҳам,
Баҳордан, севгидан ёзардим фақат.
Дер эдим: — Яшасин гул ва муҳаббат,
Дер эдим: — Яшасин бу нодир олам!

ФАРЗАНД

Гар фарзанд турилса қовму қариндош
«Меҳмон муборак!» деб келмоғи одат.
Мен бундай табрик-ла келмадим, улфат,
Дунёга меҳмонмас, фарзанд — тилла бош!

У ахир дунёга меҳмон бўлибмас,
Ҳақиқий хўжайин бўлиб келгандир.
У бунда мангудир, улғайиб бир-бир
Ижодда, курашда олур хуш нафас!

Ҳар фарзанд бир ҳаёт, ҳаёт — мангудир.
Мангудир инсоннинг умри ҳам, зотан —
Ким тикса умрини жонажон Ватан,
Халқининг ишига — ўлмаслик шудир!

ОНА ТИЛИМ ЎЛМАЙДИ

Нотик деди:
«Тақдир шул,
Бу жаҳоний ирода.
Тиллар йўқолур буткул,
Бир тил қолур дунёда».
«Эй воиз, пастга тушгин,
Бу гап чиқди қаердан!»
Навой билан Пушкин
Туриб келди қабрдан.
Ким дарғазаб,
Ким ҳайрон,
Чиқиб келдилар қатор:
Данте,

Шиллер

ва Байрон,

Фирдавсий,

Бальзак,

Тагор.

«Ваъзингни қўй, биродар,
Сен айтганинг бўлмайди».
Барча деди баробар:
«Она тилим ўлмайди».
— Ҳей, бу қандай ақида! —
Қўлида табаррук жом,
Фарсий тили ҳақида
Рубоий айтди Хайём.
Эҳтиросли, оташдил
Беранже сўрди нолон:
— Наҳотки фаранги тил

Йўқолгуси бир замон?!
Неруда, Лорка турди
Сервантеснинг ёнига:
— Ким қасд этиб тиф урди
Она тилим жонига!
Фузулий ёнди:
— Озар —
Тили гулдек сўлмайди.
Барча деди баробар:
«Она тилим ўлмайди».
Камалакдек ранго-ранг
Бўлсин деб санъат, тиллар,
Асрларча қилдик жанг,
Армон қилдик минг йиллар.
Беқадр бўлса наҳот
Тиллардаги тароват!
Йўқолди бу кун, ҳайҳот,
Қабрларда ҳаловат!
«Фауст» ёнди гуриллаб,
«Хамса» ўтга туташди.
Бир садо жаҳон бўйлаб
Таралди, тоғлар ошди.
Бу садо янграб ҳамон,
Сира адо бўлмайди.
Олам айтар:
Ҳеч қачон
Она тилим ўлмайди!

ЮРТИМ БОЛАСИ

Ўн саккиз минг олам севинч, ноласи,
Ҳайрати, умиди, алами билан
Сен дунёга келдинг, юртим боласи,
Ўн саккизинчи миллион рақами билан.

ТИЛЛА БАЛИҚЧА

Тухумдан чиқди-ю, келтириб уни
Шу лойқа ҳовузга томон отдилар.
Ташландиқ ушоқ еб ўтади куни,
Хору хас, хазонлар устин ёпдилар.
Дунёда кўргани шу тор ҳовузча
Ва гавжум толларнинг аччиқ хазони.
Менга алам қилар, тилла балиқча
Бир кўлмак ҳовуз деб билар дунёни!

ҚАНОТ

Инсонда қанот йўқ,
Ачинманг бунга.
Зотан унга юрак-сабот берилган.
Қушда-чи, сабот йўқ, шунинг-чун унга
Қочиб қолмоқ учун қанот берилган.

БУРГУТ

Ёш бургут учмоқда кўкда шиддаткор,
Кумуш булутларнинг тўзғитиб парин.
Учмоқда, қалбида мағрур ишонч бор,
Қақшаган қоялар, чўққилар сари.
Учмоқда! Қаярга? Чўққига! Нечун?
Бургутнинг шиддатин уйғотган нима?
Бўронли даргоҳда не кутар уни,
Қудратли қанотин қўзғатган нима?
Ўйноқи шамоллар ила басма-бас,
Ана, кўнди бургут энг юксак жойга!

Чўққи узра мағрур турди-ю бирпас,
Яна бўрон мисол қўзғалди. Қайга?

Ахир не бўларди берсанг, табиат,
Шу буюк шиддатга яраша мақсад!

ОНА

Кўкда юлдуз учса ногаҳон
Битди дерлар қайси бир тақдир.
Бундай ғамни кўтармак осон,
Бу эҳтимол бизлар ҳақдадир.
Баъзи тунлар кўкка тикиб кўз,
Эслаб дейман онамни шу он:
Она кетса, юлдуз-ку юлдуз,
Қулаб тушса арзийди осмон.

ШОИР

Демангиз, дунёнинг ташвиши қолиб
Ўзини ҳар ёнга уради шоир.
Тогдай офир юкни кифтида олиб,
Қушдай енгил бўлиб юради шоир.

ОНА ТИЛИМГА

Минг йилларким, булбул каломи
Ўзгармайди, яхлит ҳамиша.
Аммо шўрлик тўғининг ҳоли
Ўзгаларга тақлид ҳамиша.
Она тилим, сен борсан, шаксиз,
Булбул куйин шеърга соламан.
Сен йўқолган кунинг, шубҳасиз,
Мен ҳам тўти бўлиб қоламан.

НАЙ

Яшнардн у адирда дуркун,
 Эпкинарлага очганча кучоқ,
 Келдилару одамлар бир кун
 Танасига санчдилар пичоқ.

Айирдилар аввал кўзидан,
 Сўнг баррини олдилар ўйиб;
 Етмагандай бу ҳам бўғзидан
 Пуфладилар лабларин кўйиб.

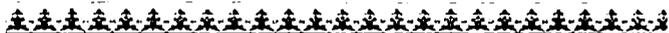
Кўрмаганди бунчалар хўрлик
 Ҳатто аёз тилганда юзин.
 Аламига чидолмай шўрлик,
 Нола тортиб юборди узун.

Одамлар-чи, тўпланди шу он
 Фарёдига қилолмай тоқат.
 Бир қамишни йиғлатиб чунон,
 Сўнг ўзлари қилдилар роҳат.

ДОРБОЗ

Булутолларга ёндош
 Осмон остида
 Киприкдаги ёшдай турибди дорбоз.
 Қиличнинг дамидай арқон устида
 Кўзларини юмиб юрибди дорбоз.
 Одамлар, одамлар, уни олқишланг,
 Қаранг, у нақадар эпчил ва ўктам.
 Биз-чи, эҳ... баъзи бир кўзи очиқлар
 Эплаб юролмаймиз катта йўлда ҳам.

ЧЕКСИЗЛИК

Дейдилар, фазонинг чегараси йўқ,
Миллиард юлдузларнинг сўнги ҳам фазо.
У шу қадар чексиз, шу қадар буюк,
Хаёлга сиздириб бўлмайди ҳатто.
Баъзан фазоларга боқаман узоқ,
Рухимга шу туйғу сизмас гупириб.
Чексизлик юракни қисганда, шу чоқ,
Торгина уйимга кетаман кириб.

БУЛОҚ

Қутлуғ бир саҳарда кўз очди булоқ,
Йўл солди дарёлар сари адашиб.
Унга раҳм этмоқчи одамлар шу чоқ,
Тоғу тошлар аро яқин йўл очиб.
Одамлар, тегмангиз, майли тошсин у,
Майлига, тоғни ҳам кўрсин йўлида.
Қўйинг, ўз йўлини ўзи топсин у,
Завқланоқсин у ҳам кураш сўнгида.

